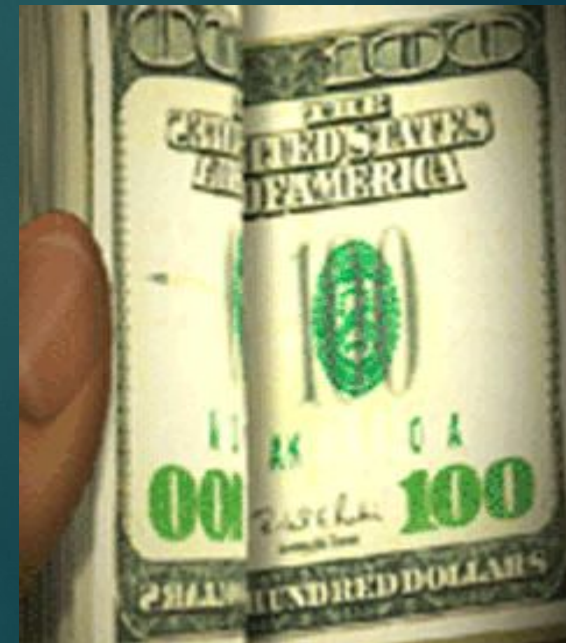

Бухгалтерлік есептің нысандары

- ▶ Бухгалтерлік есептің нысандары (формалары) деп – белгілі бір дәйектілікпен және өзара байланысты, екі жақты принципті пайдалана отырып бухгалтерлік есеп жазуын жүргізуге арналған есеп тіркелімін (регистрін) айтады
- ▶ Бухгалтерлік есеп нысандарын және есептелетін ақпаратты өңдеу технологиясын әрбір кәсіпорын өзі таңдайды және оны есеп саясатында көрсетеді.
- ▶ Қазіргі кезде кәсіпорындарда бухгалтерлік есеп нысандарының келесідей түрлері қолданылады: мемориалдық-ордерлі, бас-журнал, журнал-ордерлі, жай және ықшамдалған (мүлікті есептеу тіркелімдерін бірге қолдану).

Бухгалтерлік есептің мемориалдық-ордерлі нысандары қазіргі кезде қолданылатын ескі нысандарының бірі болып табылады. Есептің бұл нысандарында кітаптық және карточкалық тіркелімдер қолданылады.

Синтетикалық (топтамалық) есеп үшін кітаптарды қолдану ыңғайлы болса, ал аналитикалық (талдамалық) есеп үшін көбінесе карточкалар қолданылады. Мұның себебі әрбір шаруашылық операциясы бойынша толтырылатын алғашқы құжат немесе бірыңғай алғашқы құжаттар үшін бухгалтерлік есепте екі жақты жазылып және ол мемориалдық-ордерлі нысан түрінде ресімделеді.

Мысалы: оймадан материалдарды босату (жіберу) туралы әрбір жүкқұжаттың (накладной) есептеуде жеке жазбамен көрсетудің орнына осындай бірнеше жүк құжатты жинақтаушы тізімдемеге жазады, одан кейін осы тізімдеменің қорытынды мәліметтері негізінде мемориалдық-ордерлі бір ғана бухгалтерлік жазба жасалады. Оның ішінде жазбаның қысқаша мазмұны беріледі немесе құжатқа сілтеме жасалады, шот корреспонденциясы жәнесомасы көрсетіледі. Мемориалдық-ордерге оның жасалған уақыты (күні, айы, жылы) көрсетілген бас бухгалтер қол қояды. Сонымен қатар мемориялдық-ордерге солардың негізінде жазбалар жасалған басты құжаттар қоса беріледі. Барлық мемориалдық-ордерлер жасалғаннан кейін арнайы тіркеме журналында тіркеледі. Әрбір мемориалдық-ордерге реттік нөмір беріледі. Тіркемелі журналдағы жазбадан кейін мемориалдық-ордер мәліметтері ай сайын синтетикалық (топтамалық) есептің тіркемелі болып табылатын бас кітапқа көшіріледі. Бас кітапта жазбаларды топтастырады. әрбір синтетикалық (топтамалық) есептің дебит және кредит айналымдары корреспонденцияланшы шот бойынша сәйкес кестелерге (графиктерге) бөлек жазылады.

- ▶ Айдың соңында бас кітаптың қорытындысы негізінде синтетикалық (топтамалық) есептің шоттары бойынша жай немесе шахматты нысандағы айналым тізімдемесі (ведомосы) құрылады. Бас кітаптың мәліметтері синтетикалық (топтамалық) және аналитикалық (талдамалық) есептің айналым тізімдемелерін, бухгалтерлік балансты, сонымен қатар есеп берудің басқа нысандарын құру қолданылады.

- ▶ Мемориалды-ордер формасы аналитикалық (талдамалық) есептік кітаптарда, карточкаларда немесе бос беттерде жүргізіледі. Аналитикалық (талдамалық) есеп тіркелемдеріндегі жазбаларды мемориалдық-ордерлерге өаса берілген құжаттардан алады. Ай соңында аналитикалық (талдамалық) есеп тіркелімдерінің жазбалары негізінде айналым және сальдолық тізімдемелер – сәйкес синтетикалық (топтамалық) шотпен біріктірілген аналитикалық (талдамалық) шот тобына бір тізімдеме құрылады. Бұл тізімдемелердің мәліметтері синтетикалық (топтамалық) шоттармен біріктірілген аналитикалық (талдамалық) шоттардың сальдосы мен айналымдарының қортындыларын салыстыру үшін қажет.

Назарларыңызға рахмет

